

Εγκαινιάστηκε το ανακαινισμένο Βυζαντινό Μουσείο του Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄

[Αυτοκέφαλες Εκκλησίες / Εκκλησία της Κύπρου](#)

Σε ένα αναβαθμισμένο ιστορικό θησαυροφυλάκιο μετατράπηκε το Βυζαντινό Μουσείο του Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄, το οποίο φυλάσσει μοναδικά εκθέματα της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου. Τα εγκαίνια του μουσείου, τέλεσε εχθές, ο Αρχιεπίσκοπος [κ.κ. Γεώργιος](#) παρουσία και του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας, Νίκου Χριστοδουλίδη.

“Μίαν εκκλησία μικρή, ίσως σε εύρος γης και αριθμό ανθρώπων, αλλά μεγάλη σε διαστάσεις ιστορίας. Μια εκκλησία που ενοτίζεται τον απόηχο 20 αιώνων αποστολικών βηματισμών”, δήλωσε ο Μακαριώτατος.

Από την πλευρά του ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Νίκος Χριστοδουλίδης, ανέφερε ότι “ως ένα από τα πιο σημαντικά κτήρια της περιοχής, μέσα στις αίθουσές του φυλάσσει με ασφάλεια και επιστημονική επιμέλεια, ό,τι πολυτιμότερο έχει να επιδείξει ο χριστιανικός πολιτισμός της Κύπρου. Θησαυροί 1500 χρόνων”.

Αφού προηγήθηκε ο Αγιασμός και ακολούθησε η κοπή της κορδέλας, από τον Πρόεδρο και τον Αρχιεπίσκοπο, οι παρευρισκόμενοι άδραξαν την ευκαιρία, να μπουν στη χρονοκάψουλα, να ταξιδέψουν με το πνεύμα τους αιώνες πίσω και να συναντήσουν προχριστιανικά εκθέματα, ιερά κειμήλια, βυζαντινά τεχνουργήματα και αρχαιότητες, ψηφιδωτά της Παναγίας της Κανακαριάς, τοιχογραφίες του Αγίου Ευφημιανού της Λύσης.

Χαιρετισμός Νίκου Χριστοδουλίδη

Στον χαιρετισμό του ο Νίκος Χριστοδουλίδης ανέφερε:

“Είναι με ιδιαίτερη χαρά, αλλά και συγκίνηση που παρευρίσκομαι στη σημερινή εκδήλωση και χαιρετίζω την επίσημη τελετή εγκαινίων του ανακαινισμένου Βυζαντινού Μουσείου του Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου του Γ’. Κάθε φορά που βρίσκομαι στον συγκεκριμένο χώρο και γενικά στην περιοχή αυτή, πάντα νιώθω συγκλονισμένος από την ιστορικότητα και την ενέργεια που εκπέμπουν τα

εμβληματικά κτήρια, τα μνημεία, τα μουσεία και όλα όσα περιλαμβάνει το μοναδικής αξίας αυτό κέντρο της παλιάς Λευκωσίας, που ουσιαστικά είναι το πιο ιστορικό κέντρο της χώρας μας.

Το Βυζαντινό Μουσείο, ως ένα από τα πιο σημαντικά κτήρια της περιοχής, μέσα στις αίθουσές του φυλάσσει με ασφάλεια και επιστημονική επιμέλεια ό,τι πολυτιμότερο έχει να επιδείξει ο χριστιανικός πολιτισμός της Κύπρου. Θησαυροί 1.500 χρόνων, εδώ και 40 και πλέον χρόνια προβάλλουν σε ντόπιους και ξένους, σε μαθητές και επιστήμονες, σε ερευνητές και επισκέπτες τη μοναδική θρησκευτική και πολιτιστική μας κληρονομιά.

Εκκλησία και Πολιτεία, διαχρονικά όλες οι Κυβερνήσεις, υλοποιώντας το όραμα του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου του Γ', προχώρησαν μαζί στην ίδρυση του Πολιτιστικού Κέντρου και μαζί συνεργάστηκαν για τη συντήρηση, ανακαίνιση και αναβάθμιση του Βυζαντινού Μουσείου. Το Ίδρυμα επιτελεί διαχρονικά ένα αξιοθαύμαστο και μοναδικό στο είδος του πολιτιστικό και εθνικό έργο. Και αναφέρω πολιτιστικό και εθνικό, διότι κάθε πολιτιστική δράση είναι ταυτόχρονα εθνική, διασώζει την ιστορική και εθνική ταυτότητα, προβάλλει και προωθεί την πολιτιστική αξία, την πολιτιστική μας κληρονομιά, εκπαιδεύει και καλλιεργεί τον πολίτη κάθε ηλικίας και συμβάλλει στην τόνωση της εθνικής και ιστορικής μας συνείδησης, κάτι που έχει ιδιαίτερη σημασία, λαμβάνοντας υπόψη τα 50 και πλέον χρόνια κατοχής. Και εμείς, ως Πολιτεία, πράττουμε ό,τι χρειάζεται προς αυτή την κατεύθυνση, θέτοντας ψηλά στις προτεραιότητές μας τον πολιτισμό και την ιστορική μας μνήμη.

Οι πρωτεργάτες του Ιδρύματος ακολούθησαν με σεβασμό και πιστότητα τις προθέσεις και την παρακαταθήκη του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου. Εξάλλου, το όνομα και η δράση του έγιναν ταυτόσημα με την Κύπρο, και το Ίδρυμα υπηρετεί πιστά το όραμά του με ένα πλούσιο και πολυσχιδές έργο. Ιδιαίτερα, το Βυζαντινό Μουσείο, με τη συνεισφορά της Εκκλησίας και της Πολιτείας, περισυλλέγει, διασώζει, συντηρεί, διεκδικεί και, το σπουδαιότερο, επαναπατρίζει χριστιανικούς θησαυρούς της πατρίδας μας. Να αναφερθώ μόνο στα περίφημα ψηφιδωτά της Παναγίας της Κανακαριάς, που πέρα από τη θρησκευτική και αρχαιολογική τους αξία, αποτελούν και σύμβολο του μεγάλου αγώνα που καταβάλλεται με τη συνεισφορά συμπατριωτών μας για εντοπισμό και επαναφορά των κλεμμένων εκκλησιαστικών και άλλων κειμηλίων πίσω στην πατρίδα μας. Ένας αγώνας, όχι μόνο αποκλειστικά θρησκευτικός και πολιτιστικός, αλλά και αγώνας με εθνικές προεκτάσεις και εθνικής σημασίας. Ένας αγώνας για απελευθέρωση και επανένωση της πατρίδας μας.

Κυρίες και κύριοι,

Είμαι σίγουρος, όπως άλλωστε όλες οι υπόλοιπες δράσεις και πρωτοβουλίες του Ιδρύματος, ότι η ανακαίνιση του Βυζαντινού Μουσείου θα συμβάλει σημαντικά, όχι μόνο στην αναβάθμιση, αλλά και στην ενίσχυση της προσπάθειας διάσωσης και προβολής της χριστιανικής και πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Και θέλω να ανακοινώσω την απόφασή μας όπως, στο πλαίσιο της Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) από την Κυπριακή Δημοκρατία το πρώτο εξάμηνο του 2026, αξιοποιήσουμε το Μουσείο, όχι μόνο για επισκέψεις ξένων Υπουργών που θα έρχονται για τις υπουργικές συναντήσεις, αλλά και για την πραγματοποίηση ειδικών εκδηλώσεων, ακριβώς για να προβάσουμε και τον χριστιανικό, θρησκευτικό πολιτισμό μας και την ίδια στιγμή, να αναδείξουμε το εθνικό μας πρόβλημα ακόμη περισσότερο.

Τα θερμά μου συγχαρητήρια, λοιπόν, στο διοικητικό προσωπικό, στους επιστημονικούς συνεργάτες και λειτουργούς του Βυζαντινού Μουσείου για την άψογη δουλειά και το σπουδαίο έργο που επιτελούν με ζήλο, αφοσίωση και εμπειρογνωμοσύνη, που φυλάσσουν ως κόρη οφθαλμού τον θρησκευτικό πολιτισμό της πατρίδας μας που έχει εθνικές προεκτάσεις".

Χαιρετισμός Αρχιεπισκόπου Κύπρου

Ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου κ.κ. Γεώργιος στον δικό του χαιρετισμό ανέφερε:

“Ξεχωριστή για την Ιερά Αρχιεπισκοπή η σημερινή μέρα, όπως λαμπροφόρα και δοξαστική είναι και για την Ορθόδοξη Εκκλησία. Το Βυζαντινό Μουσείο του Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου του Γ΄ δεν είναι πια απροσπέλαστο στο κοινό. Ο χρόνος των ανακαινιστικών έργων παρήλθε και παραδίδεται σήμερα στην κοινή θέα και περιήγηση. Το ίδρυμα απέκτησε αναβαθμισμένο χώρο φύλαξης και ανάδειξης των κειμηλίων του και αξιόλογο άμβωνα αποστολής των μηνυμάτων του.

Δοξάζουμε τον Θεό που μαζί με την πανευφρόσυνη εορτή της Ορθοδοξίας, της κατίσχυσης δηλαδή της ορθής πίστης έναντι της πλάνης, μας αξιώνει σήμερα αυτής της μεγάλης χαράς. Όπως κι ο προφητάναξ Δαβίδ, έτσι κι εμείς αναφωνούμεν «Ενεπλήσθημεν του ελέους σου Κύριε και ηγαλλιασάμεθα και ευφράνθημεν».

Την αναγκαιότητα του Βυζαντινού αυτού Μουσείου διέγινωσε, ορθώς, χρόνια πολλά πριν, ο αείμνηστος Αρχιεπίσκοπος Μακάριος και έθεσε προς τούτο τις βάσεις ίδρυσής του. Αν για κάθε Εκκλησία είναι αναγκαία η ύπαρξη ενός εκκλησιαστικού Μουσείου, τούτο αποτελεί επιτακτική ανάγκη για μας, την Εκκλησία της Κύπρου.

Μιαν Εκκλησία μικρή, ίσως, σε εύρος γης και αριθμό ανθρώπων, αλλά μεγάλη σε διαστάσεις Ιστορίας. Μιαν Εκκλησία που ενωτίζεται τον απόηχο είκοσι αιώνων Αποστολικών βηματισμών. Μια νήσο που και πριν τον Χριστιανισμό, το ελληνικό πνεύμα ελαξεύθη σε μάρμαρο, εσμιλεύθη εις τους θριγγούς των ναών· εκράτησε τις επάλξεις του πολιτισμού· εσώθη με την παράδοση· και αποκαλύπτεται, ακόμη, με τη σκαπάνη των αρχαιολόγων. Έναν τόπο που βρίσκεται σε συνεχή διάλογο με την Ιστορία.

Ο ρόλος ενός Μουσείου δεν εξαντλείται στην απλή φύλαξη, ούτε και στην ανάδειξη ή στην προβολή, θησαυρών του παρελθόντος. Εκτείνεται στη διατήρηση της παράδοσής μας και στη διασύνδεση με αυτή. Στη δημιουργία της συναίσθησης της ευθύνης μας απέναντι στους προγόνους και στους απογόνους, σ' όλο τον κόσμο. Στην προβολή του πολιτισμού μας σ' όλη την οικουμένη.

Η παράδοση -από δείγμα της οποίας είναι τα κειμήλια διαφόρων εποχών ενός Μουσείου - εξασφαλίζει την πολιτιστική συνοχή των γενεών σ' ένα τόπο και συμβάλλει καθοριστικά στην οικοδομή του μέλλοντος.

Στο Μουσείο μας έχουμε και προχριστιανικά εκθέματα: Λύχνους, κιονόκρανα, μαρμάρινα θωράκια και άλλα. Εκτίθενται και τα ψηφιδωτά της Κανακαριάς και οι τοιχογραφίες του Αγίου Ευφημιανού της Λύσης που διαλαλούν την περιπέτειά τους σε χέρια αρχαιοκαπήλων και υπενθυμίζουν τη συνεχιζόμενη κατοχή της πατρίδας μας. Ευτύχημα είναι η με πολλούς αγώνες ανάκτησή τους, αλλά αναμένουμε την ημέρα που θα επανατοποθετηθούν στον φυσικό χώρο τους σε μιαν ελεύθερη Κύπρο.

Αναμφίβολα οι εικόνες, τα ψηφιδωτά τα ξυλόγλυπτα, τα παλαίτυπα, τα άμφια και όλα τα ιερά κειμήλια που με περηφάνια προβάλλουμε σήμερα, αποτελούν στοιχεία πολιτισμού, είναι μάρτυρες των αγώνων αλλά και των αγωνιών του λαού μας. Ένας μεγάλος του καιρού μας, ο Πέργης Ευάγγελος, λέει χαρακτηριστικά ότι κάθε εκκλησιαστικό κειμήλιο μοιάζει με μιαν ιδιότυπη κλίμακα του Ιακώβ. Όπως δι' εκείνης «κατέβη ο Θεός», έτσι κι αυτή σε κατεβάζει στα βάθη της Ιστορίας και της Παράδοσής μας. Κι όπως εκείνη έγινε «η μετάγουσα τους εκ γης προς ουρανόν», έτσι κι αυτή μας ανεβάζει στο ύψος της Τέχνης και του μυστηρίου, της γιγαντιαίας προσπάθειας απεικόνισης του αοράτου, της μέθεξης του ακτίστου, της σύζευξης της αποκεκαλυμμένης αλήθειας με τον ελληνικό πολιτισμό και τρόπο ζωής.

Ιδιαίτερα το Βυζαντινό μας μουσείο, με τα εκθέματά του, διασώζει έναν ολόκληρο κόσμο θρησκευτικών αλλά και εθνικών βιωμάτων που απαρτίζουν και περιγράφουν τη ζωή του λαού μας, που μαρτυρούν την ιστορική πορεία του, τα παθήματα και τις κακουχίες του, τον σκληρό αγώνα του για επιβίωση στον τόπο των πατέρων του, διασώζοντας την πίστη και την εθνικότητά του.

Θα ήθελα να κάνω ιδιαίτερη μνεία σε μια σημαντική εικόνα του Βυζαντινού μας Μουσείου του 16ου αιώνα, αντίγραφο της οποίας δίνεται και ως ενθύμιο της σημερινής ημέρας των εγκαινίων. Πρόκειται για μια εικόνα ιταλοβυζαντινής τέχνης στην οποία παρουσιάζεται η «Κοινωνία των Αποστόλων» και προέρχεται από την Εκκλησία της Παναγίας της Χρυσαινιώτισσας. Όπως σημειώνει η κ. Νάσα Παταπίου η αξία της εικόνας έγκειται στην επιγραφή που φέρει για τον δωρητή και το οικόσημο που παραπέμπει στην οικογένεια Γονέμη, προπατόρων του Καποδίστρια. Πιστοποιείται και από το γεγονός αυτό η εκ Κύπρου καταγωγή της μητέρας του Καποδίστρια.

Ο μεγαλύτερος αριθμός των εκτιθεμένων κειμηλίων προέρχεται από τους χρόνους της δουλείας, τον 13ο αιώνα και μετά. Ποιος ξέρει πόσες οιμωγές και κραυγές, πόση απελπισία και απόγνωση, πόση βία και απαγωγές και αποκεφαλισμοί βρίσκονται πίσω από κάθε εικόνα, κάθε ιερό αντικείμενο, κειμήλιο της εποχής εκείνης, της επαράτου δουλείας; Αυτά τα εκθέματα μάς υποδεικνύουν, ταυτόχρονα, ότι ο άνθρωπος είναι δυνατό να προοδεύσει στην πίστη, να παράγει πολιτισμό, ακόμα και κάτω από τις πιο δυσχερείς συνθήκες, αντικρύζοντας το αύριο με την ελπίδα ότι θα είναι καλύτερο από το δύσκολο παρόν.

Αυτό το μήνυμα χρειάζεται να πάρουμε κι εμείς στις δύσκολες μέρες που περνούμε. Και χρειάζεται, όντως, πίστη στον Θεό και ακλινή προσήλωση στην Ιστορία μας για να μπορούμε να ζωντανεύουμε το παρελθόν, να νοσηματοδοτούμε τη ζωή μας σε καιρούς χαλεπούς και δίσεκτους και να προετοιμάζουμε, οραματιζόμενοι, ελεύθερο το μέλλον.

Ευχαριστώ όλους εκείνους οι οποίοι συνέβαλαν στην αναβάθμιση του Μουσείου, στην απόκτηση των εκθεμάτων κι ιδιαίτερα εκείνους που βοήθησαν στην ανάκτηση και επαναπατρισμό των θησαυρών μας που εκλάπηκαν από τους Τούρκους στη κατεχόμενη, σήμερα, γη μας. Ιδιαίτερα ευχαριστώ τον πρέσβη της Ελβετίας για την γενναιόδωρη, εκ €200.000 προσφορά του, καθώς και την κ. Τασούλα Χατζητοφή για τις πολύχρονες προσπάθειες της για εντοπισμό, διεκδίκηση και επανάκτηση πολλών θησαυρών μας που λεηλατήθηκαν λόγω της τουρκικής κατοχής. Θα αναφερθεί σ' αυτούς ονομαστικά ο διευθυντής του Μουσείου.

Εύχομαι το Μουσείο μας να γίνει αποτελεσματικός κήρυκας της ταυτότητας και των δικαιών του λαού μας σε όλους τους ξένους επισκέπτες του και υπόμνηση χρέους σ' όλους εμάς".

Το **Βυζαντινό Μουσείο**, πέρα από τη ριζική ανακαίνισή του, έχει εμπλουτισθεί με πολλά και αξιόλογα νέα εκθέματα, κυρίως δάνεια από το Τμήμα Αρχαιοτήτων και επαναπατρισθέντες θησαυρούς, ενώ, χάρη στη νέα μουσειολογική προσέγγιση που ακολουθείται, τα εκθέματα παρουσιάζονται πλέον με χρονολογική σειρά, καλύπτοντας την περίοδο από τον 4ο αιώνα έως τις αρχές του 18ου, δίνοντας έτσι μια ολοκληρωμένη και ενιαία εικόνα της καλλιτεχνικής παραγωγής ολόκληρης της Κύπρου επί σχεδόν δεκατέσσερις συναπτούς αιώνες.

Πενήντα χρόνια μετά την τουρκική εισβολή και τη λεηλασία των θησαυρών της κατεχόμενης Κύπρου, παρουσιάζονται για πρώτη φορά επανενωμένα τα επαναπατρισθέντα σπαράγματα της ψηφιδωτής ασίδας

της Παναγίας Κανακαριάς και οι δύο τοιχογραφικές συνθέσεις από τον Αντιφωνητή, Ρίζα Ιεσσαί και Δευτέρα Παρουσία. Αυτό κατέστη δυνατό χάρη στην οικονομική στήριξη της ελβετικής κυβέρνησης στο πρόγραμμα αποκατάστασής τους μέσω συνεργειών που αναπτύχθηκαν και στις οποίες, εκτός από το Βυζαντινό Μουσείο, συμμετείχαν ειδικοί από το Τμήμα Αρχαιοτήτων Κύπρου, το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο Αθηνών, το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής και το Ινστιτούτο Κύπρου. Τους ευχαριστούμε όλους για τη συμβολή τους.

